

CHRISTO SUCCURRENTE!

VIRES IMAGI- NATIONIS,

Benevolo indultu
AMPLISS. FACULTATIS PHILOSOPHICÆ
IN
ILLUSTRI ACADEMIA LIPSIENSI,

Vice
Disputationis Prioris solemnis

PRO LOCO

in eâdem obtinendo

delineatæ

&

P. P.

A. O. R. M. DC. LXXV. d. 27. Novembris.

à

M. CHRISTIANO SCHMID /
Uratisl:

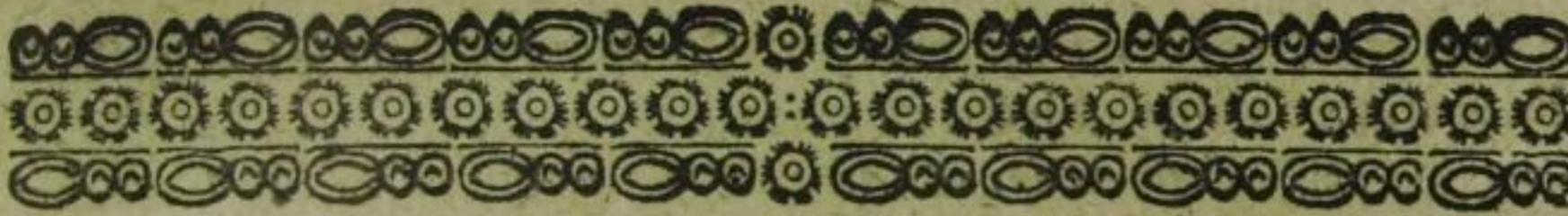
LIPSIÆ,

Litteris SPÖRELIANIS.

Physiol.
315, 24.

Physiol. XII. 24.

**Sächsische
Landesbibliothek
Dresden**

PROOEMIUM.

Onqveritur illustris Comes BACON
DE VERULAMIO inter alia, de qvibus levi-
ter, cùm limatum suum de augmentis scientia-
rum opus conscriberet, actum esset argumentis,
præsens quoque de qvo differere instituimus, lo-
cum invenire. Juvat ipsum loquentem audire:

(a) Parcè admodum, nec pro rei vel subtilitate, vel utilitate, inquisi-
tum est, quatenus ipsa Imaginatio anima, vel cogitatio per quam fixa, &
veluti in fidem quandam exaltata, valeat ad immutandum Corpus ima-
ginantis. Et post pauca denuò illud tām à nobilitate qvām à diffi-
cultate commendat; Hac, inquiens, inquisitio nobilis profecto esse
nihil, verū (ut ait Socrates) natatore Delio indiget, quia mergitur in
profundo. Qvæ verba non levem temeritatis culpam in me trans-
ferre possent, nisi prævio uno altero ve Delio, ex iis etiam, qvi post
Baconem inclarescere cœperunt, profundum istud intrassent; id
qvod inspectæ theses fatebuntur. Premam horum vestigia ita, ut
dicenda tribus includam capitibus, & in 1. Vires Imaginationi de-
bitas tribuam; 2. Easdem ab objectionibus vindicem. 3. Vires ei
minus debitas rejiciam. Cùm verò hæc non sine divinis expediri
possint viribus, cœlitus illas piâ mente efflagito!

(a) de augm. Scient. lib. 4. c. 1. circa fin.

C A P U T I.

Vires Imaginationi debitas tribuit.

§. I.

O fficia Imaginationis ab aliis plura, ab aliis pauciora nume-
rantur. Reducta sunt illa ab Excellentiss. (b) THOMASIO,
Præceptore nostro perpetim colendo, in binarium nume-
rum, qvorum 1. ex objectis specierum sensibilium elicere no-

vam speciem rei bona vel mala. 2. Componere inter se species sensibiles etiam absente objecto externo.

(b) *Physica cap. 48. q. 44.*

§. 2. His verò defungente Phantasiâ muniis reliqva anima facultates minimè quiescunt, sed stimulantur ab illis elicitis & compositis speciebus sensibilibus: appetitiya ad expetendum vel fugiendum, locomotiva ad prosequendum vel declinandum objectum representatum. Commoventur reliqva potentiae, humores atque spiritus; tanta concordia, tantus consensus hic deprehenditur! uti prolixè hunc demonstrant (c) *Aristoteles*, (d) *Baco de Verulamio*, (e) *Sennertus*, (f) *Huartus*, (g) *Wierus*, (h) *Cælius Rhodiginus*, aliique.

(c) *lib. III. de An. c. 7.* (d) *de augm. Scient. lib. IV. c. 3.* (e) *de Conf. & Diss. Chym. cap. 14. p. 231.* (f) *Scrut. Ing. c. 6. p. 158. 159.* (g) *de Præstigiis Daemonum lib. III. c. 8.* (h) *Lect. antiqu. lib. XX. c. 15.*

§. 3. Ex quibus sanæ rationi conformis fluit assertio illa; Vires quasdam Imaginationi competere *consecutivè*, quatenus nempe eam sequuntur effectus, desiderium, tristitia, spes &c. hos verò admirandi sèpè effectus; *Per accidens*, quatenus nempe tales effectus operationibus ejus per se, adhærent accidentariè.

§. 4. Evincenda nunc ista erunt inductione nonnullarum singularium actionum, de quibus, ut eò melius judicare liceat, in tres eas dispescimus classes: una est illarum, quæ in corpore proprio; altera earum, quæ in corpore aliо, intra corpus imaginantis tamen constituto, tertia illarum, quæ in corpore extra imaginantem posito se ferunt.

§. 5. Mimum non ineptè dixeris Phantasiam in CORPORE PROPRIO repræsentare, quando actiones & mores aliorum, quos visu percipit, tam exactè imitatnr. Oscitante uno & alterum oscitare; ridente vel flente uno, alterum quoque, licet de causâ risus vel fletus sèpè ei non constet, ridere & flere, aut ad conformes actus excitari, quotidiè observamus. Peculiaria quædam his quotidianis adjicit documenta (i) *Kenelmus Digby: de Tegulario*, qui imitaturus vi Phantasiæ, motum quendam alterius, non sine vitæ periculo in terram delapsus est. (k) De insanientibus virginibus cum insidente matrona, cui illæ serviebant; facilitque hanc applicationem: *Effectus hi origin-*

INX

tur ab actione objecti visi in Phantasiam videntis : hæc enim actio speciem
sui imprimens Phantasie eandem observanti, spiritus quoque ipsius ad
easdem partes vocat, quibus membra eadem moventur, præindèq; eadem
actiones producuntur.

(i) de *Anima & Immort.* Tract. prior. de *Nat. Corp.* cap. 38. n. 7.

(k) Eröffnung unterschiedl. Heimligr. der Natur / p. 84. seq.

§. 6. Diro satis vultu Phantasiam ob oculos nostros ponit (l)
Dn. D. Simon Scholzius, relatione de Thoruniensis cuiusdam Pro-
consulis Ministro, qui per somnum videns hominem, lapidem in pe-
ctus suum vibrantem, manè ex parte factus & dolorem in illâ parte
sensit, & maculam nigram orbicularem animadvertisit. Cui tale
anequit judicium : *Quid aliud statuendum, quam quod ex forti impres-
sione humores vitiosi in corpore commoti locum affectum subito occupa-
rint.* Nisi quis cum (m) Danhanero facere malit ; ille postquam simili-
lia ex (n) Galeno de quodam crus sibi lapideum factum esse somniante,
in eâ deinde parte paralytico facto ; de alio ex (o) Plinio, visum amittente, idem cōdem tempore somniante ; attulit, ad somnia naturalia
illa refert, in quibus quod naturæ accidit, Phantasia simili phantasmate
depingit. Juxta quam sententiam imaginationis operatio non præces-
sisset illam affectionem, adeòq; nihil ad illam contulisset. Qvicquid sit,
non repugnat tamen hæc secundum priorem modum accidere potuisse.

(l) *Ephem. Germ. Ann. II. obseru.* 138. (m) *Colleg. Psychol. diss.*

V. controv. 1. (n) *lib. de praesagiis ex insomniis.* (o) *lib.*

VII. N. H. cap. 50. Confer Senn. Scient. Nat. lib. VII. c. 9. p.

617. Et quem allegat, Hippocratem de insomniis.

§. 7. Eādem formâ conspiciendam se præbet, quando à naturæ
Consultis inter causas morborum refertur ; fixâ siqvidem imaginatio-
ne in re tristi, terribili aut tædiosâ, spiritus reddi crassos, torpescere,
se contrahere ac sisti, Autor est (p) Virgilius, & alibi (q) animi
deliquia, Paralyses tunc suboriri probat.

(p) *Med. Sp. lib. I. cap. 24. n. 19. seqq.* (q) *d. l. cap. 13..*

n. 8. 9.

§. 8. Qvomodo ex vehementioribus illis per phantasiam propor-
tionatum suscitatis affectibus non tantum morbi, sed interdum mors
ipsa subsequatur, fwasor mihi fuit (r) Job. Dan. Mylius, idem sequen-
tibus verbis exponens : *Timor & tristitia calorem ad interiora revo-*

cant., partes externas refrigerant, calorem nativum obridunt, cor premunt, vires omnes debilitant; unde pulsus parvi, rari, debiles, aliquando Syncope, præcipue à timore, qui non sensim ut tristitia, sed confertim spiritum ad cor revocat, & ubi natura debilis est, tanto cum imperio nonnunquam, ut vires omnes resolvantur & suffocato in corde calore nativo mors subsequatur. Ex gaudio & ira simillimum effectum ibidem deducit. Symbola sua addunt (s) Henr. ab Heer, (t) D. Simon Scholzii, (u) D. Sachsius.

(r) *Opere Medico Chymico Tract. i. lib. i. c. 19.* (s) *Observ. Med. obs. 6.* (t) *Ephem. Germ. Ann. II. obs. 137.* (u) *innotis ad d. obs. ex Thom. Camp. & Kenkringii Spicil. Anat. obs. 41.*

§. 9. Lætiori tandem prodit fronte Imaginatio, quâ nos delestat in expulsione morborum, qui imaginarii & qui reales audiunt.

§. 10. In imaginariis morbis medicam suam vim præstat, dum ægro persuadet, ut curam, quam falsò sibi imaginatus fuerat, depoñat, spiritibus liberum relinqvat exercitium atque meatum, teste (w) Sennerto; Ita sanitati restituebatur ille, qui ranas in ventriculo suo se habere opinabatur & contristabatur, postquam ranas vaculo ventri exonerando destinato injectas ex suâ alvo produisse sibi imaginatus fuerat. Frolixum catalogum feliciter restitutorum ejusmodi ægrom affert Academiæ Naturæ Curiosorum benemeritus quondam Præses (x) D. Bauschius; adde (y) VVierum.

(w) d. Tract. c. cit. p. 234. (x) *Tract. de Cœruleo & Chrysoc. in Proœm. Melancholico Historolog. salis prolixo.* (y) d. lib. de Prest. Dæm. lib. 3. c. 7.

§. 11. In Realibus, dum affectus lætos & gratos, qui cor dilatant & extendunt, quales à supra laudato nostro Thomasio (z) amor, desiderium, gaudium, spes, audacia nominantur, ad actum provocant. Faciunt hoc verba [a] Rogerii Baconis, [b] Valesii, [c] Sennerti, consilia [d] Baconis de Verutamio, quæ suppeditat, ejusmodi imaginacionem corroborandi, & fundamenta, quibus illa innititur, ut sunt autoritas artis vel artificis, probabiles rationes, (ex quibus tamen illas, quæ apud superstitionem plebeculam & Præstigiatores obtinent, non laudat) [e] repetitiones. De probabilibus illis rationibus videri etiam potest VVierus. [f] Ad hunc Imaginationis effectum referrem recuperatam

cuperatam valetudinem Valesii, Galliarum Regis (de quo [g] *Huar-*
tu) per Medicum Judaeum, quem solum, spretâ Aulicorum suorum
Medicorum indultriâ, malo suo mederi posse imaginatus sibi fu-
erat.

- (z) *Phys. d. c. quæst. 142.* [a] *De secretis operibus artis & nata-
rae cit. Virdigio Med. Sp. lib. 1. c. 24. n. 32.* [b] *Philos. S.
cap. 3. p. 64.* [c] *d. l. cap. d. p. 233.* [d] *Hist. Nat. cent.
X. exp. 947 seq.* [e] *De augm. Scient. lib. 4. c. 3.* [f] *De
Prestig. demon. lib. 5. c. 17.* [g] *Scrut. Ing. cap. 15. p. 425.
seqq.*

§. 12. Perlustratis viribus Imaginationis aliquibus in corpo-
re proprio, occurunt illæ, quæ in fœtu apparent. Duæ hic quasi
præliminares quæstiones móventur: prima, an tempore iusus vene-
rei vis Imaginationis quicquam in semine prolifico obtineat? alte-
tra, an Patris quoque Imaginationi, uti matris, tum temporis aliquid
sit tribuendum? Utramque affirmamus, Utriusque confirmatio-
nem sumimus ex historia gregis Jacobi Patriarchæ, in cuius descri-
ptione temporis congressus, & intuitus tam marium, quam sœmel-
iarum fit mentio, consentientes habemus (h) *Valesium*, (i) *Cæl. Rho-
diginum*, (k) *Digby*, (l) *Schottum*.

- [h] *Phil. S. cap. 13. p. 101.* [i] *Lect. antiqu. l. d. c. 15.* [k] *De
Nat. Corpor. c. 38. n. 3.* [l] *Phys. Cur. lib. V. c. XXVII §. 4.*

§. 13. Decantatissima est Imaginationis in fœtum vis tempore
gravitatis, nisi quod & hoc spatium in menses priores & posterio-
res distingvatur à (m) *Sennero*, svalente ipsi hanc distinctionem di-
versitate quadam mutationum, quarum aliæ sunt exiguae, ut carneæ
quædam excrescentiae, tubercula, magnitudo &c. aliæ insigniores,
quando v.g. pes fit eqvino similis &c. illæ posterioribus quoque men-
sibus, hæ saltem prioribus contingentes. Quod tamen non
perpetua hæc in certos menses mutationum distributio fit, ostendit
infelix illa puerpera, quam (n) *Digby* depingit: Spectatrixem illa
egerat decollati malefici, vix domum delata truncato capite sobolem
genuit.

- [m] *Cit. cap. p. 240.* [n] *Eröffnung der Heimligr. der Nas-
tur. p. 97.*

§. 14. De:

§. 14. De Modo jubarunt esse solliciti, quo in immutando factu Imaginatio utitur. Duplicem *Comes Dighens* fingit & aliud Phantasiæ tribuit tempore conjugalis copulæ, aliud assignat Imaginationi maternæ tempore graviditatis. [o] Priori modo species dicit ad unum objectum pertinentes, & Phantasiam magno numero implentes, unâ cum spiritibus è cerebro in fervore coitus ad partes genitales descendere, has species in semine usque ad rarefactionem affervari, & tunc fœtum iisdem affici. [p] Posteriori modo sentit, motâ ab aliquo objecto matre confluere sanguinem ad locum, qui maximè afficitur ab illo objecto. Hunc motum sanguinis, cùm perinde in fœtu fiat (ob consonantiam illius & matris, qualis chorda cum chordâ, ubi unâ motâ moverur & altera) infantis molliorem cuticulam penetrare. Enimvero determinatur per istos modos locus factæ impressionis, determinatur & materia, ex qua illa delineatur, sed nondum liquet, cur aliquando hæc & non alia figura embryoni infigatur, quemadmodum sic instat (q) *Sennertus*, cur territa à glire v.g. gliris notam imprimat, ab alio aliam.

[o] cit. *Tract. cap. 38. n. 3.* [p] eod. *cap. n. 7.* [q] *Sennertus* cit.
c. pag. 238.

§. 15. Melius igitur se h̄ic expedire videntur, qui Formaticem, in subsidium vocant, non quidem in communium, ut sunt abortus, (de quo vide [r] *Huartum*) mors, morbus, affectus quidam ut Jacobi Regis Angliæ erga gladium vaginâ nudatum, [s] sed in determinatarum mutationum, ut figurâ piscis, placentæ &c. investigandâ ratione. Filum hoc Ariadneum arripientibus [t] *Sennerto*, [u] *Fieno*, [w] *Sperlingio*.

[r] *Scrut. Ing. c. 6. p. 159.* [s] *Eröffnung der Heiml. der Natur* p. 94. 95. [t] c. *cap. p. 273.* [u] *de Viribus Imag. qu. 14. concl. 45. & quæst. 15. concl. 46.* [w] *Tr. de Form. hum. in Vier. cap. V. q. 3.*

§. 16. Formaticem in productione harum figurarum concipimus nobis instar pictoris cuiusdam, qui interduni ex propriâ inventione, interdum etiam ad exemplar propositum pingit. Qvod simile ipse [x] *Zacchias*, quem nostrum adversarium mox experiemur, nobis suppeditavit.

[x] *Qq. Med. leg. Tom. I, Lib. I. tit. V. q. 3. n. 33.*

§. 17. Illus.

§. 17. Illustrationis loco si qvæ desiderantur exempla, peti possunt de figurâ fragi, mori, simiæ, infantis brachiis destituti, ex [y] *Digby*; de formâ complexus Venerei, Ursi, faciei angelicæ, ranæ ex [z] *Schotto*.

[y] cit. *Tract.* p. 75. seqq. [z] cit. lib. *Phys. cur. dict. cap.*

§. 18. Superest in primo capite actio Imaginationis in corpus extra imaginantem constitutum, saltem propinquum. Duo h̄c præ-supponuntur ex (a) *Bacon*, spiritus in spiritus alterius, qvos propior sociat conventus, esse activos. Deinde, ex affectu Spiritus magis magisq; invaleicere & activos reddi, de qvo & supra §. 8. Jam & hos aliquando regere Phantasiam ex §. 2. liqvet, qvi deinde ferientes corpus illud externum, sive id voce, sive cantu, sive visu, sive ore fiat, illudq; alterantes, originem deferunt in Phantasiam. Vid. (b) *VVirdig.* (c) *Digby*, (d) *Langium*. Duos in primis affectus (e) *Baco* adducit, qvi spiritus ad oculos propellunt, invidia [ad stipulante forsitan pro-verb. Germ. *Er sieht mich an/ als wenn er mich mit den Augen frölte erstecken*] & amor.

(a) *Hist. Nat. Cent. X. exp. 940. seqq.* (b) *Med. Sp. lib. 1. c. 30.*

n. 6. 7. 9. (c) *Tr. de Nat. Corp. c. 38. n. 4.* (d) *lib. 3. ep. 36.*

cit. *VVirdig. d. l.* (e) *exp. 944.*

CAPUT II. Solvit Objectiones:

§. I.

Obicitur in genere contra Vires recensitas Imaginationis, qvòd Phantasia sit facultas cognoscens, cuius actio in repræsentando absolvitur. Diluitur autem hæc objectio, ut statim §. 3. innuimus, distinctione inter id, qvod imaginationi formaliter, & per se, qvatenus est facultas cognoscens, & qvod ei per accidens, movendo alias potentias, corpus movendi & alterandi vim habentes, competit. Videatur (f) *Sennertus*.

(f) *p. 231. d. cap.*

§. 1. Instat porrò (g) *Zachias*: *Imaginatio est sola potentia pas-*

B

siva,

fiva, ac recipit tantum retinetq; Phantasmata à sensibilibus elicita, cur non potius intellectivam admittimus, imò ipsam voluntatem.

R. (1.) Negando, Imaginationem esse solam potentiam passivam; Distinctos in eo sensus internos ab externis esse, qvod hi saltē patiantur, illi simul agant, ostendit jugiter observandus noster Thomasius. [h]

(2.) Intellectivam ideò non admittimus, qvia vires illæ in brutis etiam offenduntur, qvæ tamen intellectu destituuntur, qvia etiam planè contrarii intellectivæ effectus, qvos, si attenderet, declinaret, conspicuntur.

(3.) Voluntas in homine imaginante non excluditur, sed includitur.

[g] Tom. III. Conf. n. ii. [h] Cit. Phys. cap. q. 7. § 8.

§. 3. In specie contra formatricis conspirationem cum Phantasiâ insurgunt seqventibus instructi rationibus:

(1.) Formatrix est facultas animæ vegetativæ, Imaginatio facultas sensitivæ, nequit ergo illa communicatas sibi ab hac ideas apprehendere. [i] Zachias, [k] Huartus. R. [l] Fienus, [m] Sperlingius, [n] Sennertus, cognoscere illam si non sensualiter, tamen naturaliter.

Rejicitur verò hæc responsio à Zachia dicende cognitionem hanc naturalem nihil aliud esse, qvam naturæ necessitatem. Rejicit quoque hanc noster [o] Thomasius. Rectius hinc cum [p] Valesio resp. Imaginationem & formatricem ejusdem animantis esse actiones, sive ab eadem sive ab una fluant animâ, ideo & sympathiam & communicationem inter eas concedendam esse. Confer [q] Eu-stachium.

[i] Qq. Med. leg. Tom. I. Conf. XXII, n. 5. § alibi passim. [k] Scrut. Ingen. c. 22. p. 699. [l] cc. II. [m] c. I. [n] d. c. p. 239. [o] Phys. c. 48. q. 87. [p] De S. Philos. c. II. p. 98. [q] Prim. part. Phys. Tr. 3. q. 9.

§. 4. (2.) Facultas cognoscendi collocatur in cerebro, gignendi in testibus, partibus adeò dissipatis.

R. I. Ani-

R. 1. Anima una est in toto corpore tota ubique, et si non omnes in toto corpore exerat potentias.

2. Excitatâ unâ & in actum deductâ quomodo & reliquæ in actum deducantur, ante dictum est. [r]

[r] *Vid. Vales, Ph. S. cap. XI. p. 98. 99. Senn. d. l. p. 239.*

§. 5. (3.) Species à Phantasiam formatrixi repræsentatae in ipsa animalis formatione interveniunt, vel ut materia, vel ut instrumentum. Non ut materia, quia Phantasmatum sunt nudæ rerum imagines metè Spirituales; Mutationes verò in fœtu sunt substantiales, materiales. Non ut instrumentum, quia nullum instrumentum communicat formā suo instrumentato [s] *Zach. Tom. III. Conf. XXII. n. 7.* R. Datur tertium, concurrunt ut Exemplar, vid. §. 16. cap. I.

§. 6. (4) Daretur sic omnium confusio, si major foret virtus facultatis operantis per accidens, quam facultatis operantis ex vi naturæ. [t]

R. 1. Non quælibet Imaginatio quamlibet formatricem seducit. Debilis hæc debet esse, quando seducitur. [u]

2. Formatrice in statu perfecto naturali habente omnia ad operandum requisita, non major erit virtus operantis per accidens *Imaginationis.*

[t] *Cit. Conf. n. 9.* [u] *Sperling, de form. hom. in Uter. c. §. q. 3.*

§. 7. (5.) Imaginatio est vaga & de momento in momentum in diversa rapitur, cur ex mille rebus vix unius stigma in fœtu imprimitur. [w]

R. Multa obstat possunt: Imaginatio non intenta ad id quod imprimi potest; Imaginatio non reflexa ad fœtum, [x] *Becher.* it. quando à suâ intentione vi superioris facultatis abstrahitur. Hinc [y] Aristoteles: *Homines, inquit, per Imaginationes multa agunt, quia mens perturbatione nonnunquam, vel morbo vel somno submergitur.*

[w] *Q. Med. leg. T. II. lib. VIII. tit. I. quest. 2. n. 18. 19.* [x] *Phys. subt. lib. I. sect. 4. cap. 4. n. 15.* [y] *Lib. III. de An. c. 3. in fin.*

§. 8. [6] Bruta & in specie canes licet coram hominibus quotidiè coēcant, & Dominos suos in ipso actu coitūs, conceptionis & toto gravitationis tempore, vel blandientes, vel objurgantes conspiciant, catulos suos ne tantisper à specie sua immutatos generant. [z]

Resp. 1. Non ita mobilem Phantasiam habent bruta, uti homo, sed similis omnibus singulisqve in suo genere est.

2. Assidua illa conversatio minus efficax esse potest, nullo enim cum affectu domini sui figuram imprimunt.

[z] c. l. n. 19. (a) *Caelius Rhodig. antiq. leđ. l. XX. cap. 15.*

§. 9. [7] Duo putat tandem absurdā ex hac sententia fluere [α], quod ab una figura transitus in aliam possit fieri. [β] Formatrix dependere ab imaginatione, ut nihil possit formatrix, quod non velet imaginatio. (b)

Resp. 1. Nititur falsā hypothesi, de quā præced. §. 6. & 7. ac si mens sit Autorum, quamcunqve imaginationem ejusmodi præstare effectus.

2. Vi quā pollet hōc tempore Imaginatio, non pollet omni tempore.

3. Quod non impossibilis sit ille transitus, docet *Beckius* (c) in fœtu, qui nigro colore tinctus in utero materno, territâ matre ab Æthiope, rursus verò extincto priore colore post lotionem matris albo infectus est, residuis relictis indiciis alterius iis in locis, quorū aqua lavacri non potuit, aut pudicæ manus non debuerunt pervenire.

4. Cum (d) *Bacone* quoqve ad alterum absurdum respondemus: Monarchæ licet potentes à servorum quandoqve impetu flectuntur salvâ interim majestate suâ regiâ. Ita salvâ majestate causæ naturalis, per se, Formatrix, flectitur illa à causa per accidens hoc in loco.

(b) *Tom. II. Lib. VII. tit. 1. quæst. 3. n. 19.* & *Tom. I. lib. 1. tit. V.*

q. 1. n. 30. (c) *Exp. circa Nat. Rer. princ.* p. 225. (d) *de augm. Scient. lib. IV. c. 1.*

§. 9. Audimus jam *Zachiam* in castra nostra descendentem, si consulamus verba ipsius. (e). Obstrepit verò præliminatis c. l. §. 12. tactæ:

tactæ quæstionis sententiæ affirmativæ, idèo quia partes, in quâ similitudō fieri debet, nondum adsint.

Resp. Secundū diversam hypothesin 1. licet non adsint partes sensiles, adsunt tamen insensiles. 2. Licet nec adsint insensibiles, adest tamen semen, in quo illa similitudo retineatur.

(e) Tom. 1. lib. 1. tit. V. quæst. 4. n. 8. (e) Tom. III. Conf. XXII.
num. 12.

§. 10. Crassior est similitudo, quam (f) *Huartus* inter semen paternum & grana tritici in manu coloni, instituit, afferens quomodo hic nihil ad illorum granorum figuram per imaginationem conferre possit, ita nec Pater ad formam fœtus ex semine suo conjuncto cum materno prodeuntis.

(f) *Scrut. Ing. c. 22. n. 699. 700.*

§. 11. Facile etiam refelluntur, quæ contra Jacobi Experimentum (g) *Huartus* movet, non sine concursu divino vim illam ab Imaginatione profluxisse, consentiente (h) *Zachia*.

Resp. 1. Licet DĒUS disposuerit imaginativam, ut eò promptius ageret; secundū tamen non supra naturam egit.

2. Alia extant apud Autores similis successus testimonia, qualia exigit. Vid. *Rhodigin.* (i)

(g) cit. *Scrut. c. 22. n. 698. seq.* (h) *Qq. Med. Leg. T. 1. lib. 1. tit. V. q. 5. n. 18.* (i) cit. l. cit. cap.

CAPUT III.

Sententias eorum, qui nimium Imaginationi tribuunt, refellit.

§. I.

Variæ horū possunt classes constitui. In prima collocandi superstitioni illi, qui actiones, quæ ab eâ in corpore proprio proveniunt, in corpore alieno perfici putant. Quando quidam v.g. annulum circumportante certò persvasi, adjumento sibi illum in promovendis.

vendis amoribus futuram esse, & si aliquando succedat, putant imaginationi in corpus alterius operanti adscribendum venire, cum ita saltem ipsorum propriæ industriae stimulum dederunt (k) *Baco*.

(k) *Hist. Nat. Exp. 902. 996. Cent. X.*

§ 2. Plus satis tribuerunt Sagae imaginationi, de quibus idem (l) *Baco* monet, saepè sibi imaginari illas, transformari se in corpus aliud, attolli in aërem, quæ tamen non faciunt.

(l) *ib. exp. 903.*

§ 3. Excedunt & illi, qui in corpora etiam distantia Phantasiam agere perhibent, idque vel mediis planè inconvenientibus, e.g. fibulae, aut partis vestimenti, de quibus (m) *Baco*, vel etiam sine ullo medio, uti *Avicennas*, cuius sententiam refert (n) *Senn.* & (o) *Zacharias* enarrat, contra quem disputat (p) *Toletus*. Suspecta esse fascinationis, si quædam adsint, experimenta merito, putat laudatus *Baco*, aut interventu dæmonum fieri, vel planè casu fortuito censet *Toletus*.

(m) *d. l. exp. 950.* (n) *cet. cap. pag. 241.* (o) *Q. Med. leg.*

Tom. II. lib. VII. tit. IV. q. 4. n. 6. (p) *in lib. VII. c. II.*

Phys. Arist. q. 2.

§ 4. Aliam quidem methodum (q) *Baco* ostendit, quomodo imaginatione in distans agere corpus valeat, de qua tamen ipse dubitat, an naturaliter fiat. (r) *Helmontii ratio*, quâ mysterium suum magnum, ut vocat, stabilire vult, non quadrat; quis enim crederet vim illam acus magneticæ, quâ se versus septentrionem vertit, à fabro illum preparante & talia in mente sua volutante implantatam esse?

(q) *cet. l. exp. 950.* (r) *lib. de Magnet. Vuln. Curat. n. 168.*

§ 5. Extendunt ultra metam Vires imaginationis, qui eas ad quosvis motus sine discrimine etiam fortissimos in corpore externo producendos sufficere putant; inter quos collocabis *Theophrastum*, legens ejus sententiam apud *Sennertum* (s). Confer *Baconem* (t).

(s) *d. l. p. 241.* (t) *Exp. 989. 990.*

§ 6. Absolutum Dominium quasi ab iis Phantasix adscribitur,

qui

qui in quodvis etiam praesens subjectum illius vires mediantibus spiritibus extendere volunt. Feminas, agros, pueros, horum effectuum metam maximè esse, rectius volunt (u) *Baco* & (w) *VVirdigius*; quorum nempe spiritus & animi langvidi sunt. Principes autem præter tutelam divinam à Reverentiâ custodiri evincunt.

(u) *Exp. 901.* (w) *Med. Sp. lib. c. XXX. in fin.*

§. 7. Huc tandem ponendum esse judico, quod (x) *Voëtius* recenset: *Ante annos 8. aut 9. libellus in Gallia editus, ex Gallico in Belgicum idioma traductus*, qui continebat historiam nescio, an fabulam parabolice aut per ludibrium factam de ejusmodi filio ex *Imaginatione*: *feminae alicujus concepto, absente per triennium marito, qui tamen à curia quadam illi marito tanquam legitimus filius adjudicabatur*. Credat qui vult.

(x) *Tom. I. Dispp. select. p. 789.*

§. 8. Hic pedem figimus, vires has ulterius & accuratiùs evolvendi iis, qui majoribus experientiae instructi sunt viribus, commendantes.

COROL-

COROLLARIA.

1. Gramm. Nomen Cæsar is non est casuale, sed familiæ.
2. Rhetor. Tres priores Tullii in Catilinam pos sunt ad deliberativum genus referri, contra Muretum.
3. Logic. Substantiæ non habent contrarium.
4. Metaph. Rectè quidem Pater in divinis dicitur Principium, minus tamen rectè Filius vocatur Principatum.
5. Pnevm. Angeli inter se specie non differunt.
6. Physic. Mutatio Nebucadnezaris non fuit nuda Imaginatio.
7. Mathem. Sententia quæ cœlum moveri & terram stare afferit, Scripturæ conformior est.
8. Ethic. Liberalis potest etiam esse, qui extremè pauper est.
9. Polit. Non leve damnum Reip. imminet, in quâ officia publica sunt venalia.

SOLI DEO GLORIA.

